

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXI. Refelluntur mendacia Illyrici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

CAPVT XXI.
Refelluntur mendacia Illyrici.

AM ILLYRICVS in libro quem scripsit aduersus primatum Papæ: *Sed, inquit, inter alia argumenta nobis illud firmissimum esse debet, quod verissime & clarissime hoc tempore à plurimis probatum est; Papam docere, & defendere impiam doctrinam, & esse ipsissimum Antichristum, cuius rei rationes hic repetam. Ioannes prima secundo defuit, Antichristum esse eum, qui negat Iesum esse Christum. Id planè Papa facit, nō verbis, sed re. Nam Meschias Hebraicè, Græcè Christus, est persona diuinitus Missa, ut sit populi Dei perpetuus Sacerdos & Rex. Sacerdotis officium est docere, orare, & sacrificare: sed Regis est regere, & defendere. Hæc ille.*

Audiamus nunc quomodo probet Papā hæc officia Christo eripuisse, & quæ testimonia, quas rationes adferat. Sed, ni fallor, sola verba inania audiemus. Sic igitur pergit: *Adimit ergo Papa Christo sacerdotium: Nam non solum dilectum filium vult audiri, sed magis se, suosque Pseudoapostolos, aliud Euangelium adferentes. Item, quia multos alios mediatores in cælo nobis pro Christo substituit, qui pro nobis coram Patre intercedant, neglecto Christo seuero iudice. Item, quia infinitos sacrificulos pro Christo substituit, qui generi humano Deū placent; ad quos dicit à Christo per Petrum sacerdotium translatum esse. Denique, quia per merita suorum spiritualium, sanctorumq; nos saluari vult.*

En quam clavis Scripturarum testimoniis Illyricus nos conuincit. Quid si hæc omnia merè esse mendacia demonstramus? Nam vbi, quæso, legistis, Papam velle magis se, quam Christum audiri? Negamus, probate. Nos enim contra videmus à Papa summum honorem Scripturis deferri, & pro hæreticis haberi qui aduersus Scripturam aliquid docuerint. Deinde, nonne mendacium est clarissimum quod Papa mediatores pro Christo substituerit, & illos velit pro nobis ad Patrem intercedere Christo neglecto? Nonne Litaniam nostram ita incipiunt, Kyrie eleison, Christe eleison? Nonne omnes omnino Ecclesiam nostram preces, quas in Missa, & officio Ecclesiastico legimus, ad Deum diriguntur, & per Christum Do-

minum

minum nostrum terminantur? Nonne Christi mediationem & intercessionem agnoscimus, cum, quidquid à Deo petimus, siue à Sanctis pro nobis peti cupimus, id totum per Christi meritum petamus? Nec enim Sanctos Dei, aut Christi locos habemus; sed id ab eis petimus, ut suas preces cum nostris precibus coniungant, ut hoc modo facilius, quidquid volumus, à Deo per Christum impetremus.

Pari ratione mendacium est, quod Papa sacrificulos pro Christo substituerit; nec non quod sacerdotium Christi per Petrum ad sacrificulos translatum dicamus. Nec enim aliquid horum probatis, aut probabitur unquam. Nec dubium esse potest, quin si aliquid haberetis, in medium adferretis. Id verò est, quod nos dicimus; Christum, qui est sacerdos in æternum, & semper vivit ad interpellandum pro nobis, semel quidem seipsum Deo in hostiam placationis per mortem crucis obtulisse: Nunc verò per manus sacerdotum iterum æque iterum in mysterio se offerre.

Et quemadmodum cum multi hoc tempore baptizant, verum tamen est quod legimus, Ioan. I. *Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.* Non enim translatum est officium baptizandi à Christo ad sacerdotes, sed ipse est qui per ministerium sacerdotum semper baptizat: sic etiam tametsi multi sacerdotes hodie Christum in tremendis mysteriis offerant, ipse tamen est primarius sacerdos, & verè summus Pontifex, qui per ministerium omnium sacerdotum semetipsum offert: *Non sunt, inquit CHRYSOSTOMVS homil. 83. in Matth. humane virtutis hæc opera. Qui tunc in illa cæna consecratus, nunc quoque operatur, ipse perficit: ministrorum nos ordines tenemus.*

Sed libenter à te discerem, Illyrice, cum omnes omnino veteres Scriptores, tum Græci, tum Latini sacrificij Eucharistiæ, & sacerdotum Christianorum mentionem faciunt, quod nemo negat nisi qui non legit: Cur tandem soli Pontifici Romano hoc tribuas, quod sacerdotium Christi in sacrificulos transfulerit? sed pergamus ad cetera.

Quod postremo loco addis: *Per merita suorum spiritualium, sanctorumque nos salvari vult.* Insigne quoque mendacium est. Alioqui profert locum, ubi Papa hoc dixerit: *Nos enim per gratiam Domini nostri Iesu Christi credimus salvari, quem-*

quemadmodum & Patres saluati sunt, vt S. Petrus ait Act. 15. Nec alium agnoscimus Saluatorem nisi Iesum, & hunc crucifixum; qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, 1. Timoth. 1.

Porro Sanctorum merita & preces suo etiam modo nobis prodesse, negare non potest, nisi qui nescit, aut non credit inter membra corporis Ecclesie communicationem & connectionem esse. De qua re cum nos alibi tractauerimus, duo solum testimonia hoc loco addidisse sufficet. Igitur S. Augustinus q. 149. in Exodum: *Vt eo modo, inquit, admoneremur, cum merita nostra nos grauassent, ne diligamur à Deo; releuari nos apud eum illorum meritis posse, quos Deus diligit.* Ac rursum lib. 21. de ciuitate Dei, cap. 27. aliquoties repetit, nonnullos Sanctorum meritis indulgentiam adipisci; atque hoc significatum esse à Domino, cum ait: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Lucæ 16. *Sicut autem* (inquit S. Leo serm. 1. de natali Apostolorum) *& nos experti sumus, & nostri probauere maiores, credimus, atq; confidimus, inter omnes labores istius vite ad obtinendam misericordiam Dei, semper nos specialium patronorum orationibus adiuuandos, vt quantum propriis peccatis deprimimur, tantum Apostolicis MERITIS erigamur.* Hæc ille.

Et quamuis non solemus ita loqui, vt Illyricus dicit, per merita videlicet spiritualium nos saluari: tamen si quis ita loqueretur, atque id solum significare vellet, meritis Sanctorum ad salutem per Christum obtinendam aliqua ratione nos iuari, non magis reprehendi posset, quam Apostolus Paulus, qui 1. Cor. 9. ait. *Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos.* Et Apostolus Iudas, qui similiter loquitur, cum ait: *Hos quidem arguite iudicatos, illos vero saluate de igne rapientes.* Atque hæc de sacerdotio Christi.

Pergit Illyricus: *REGNUM porro Christo aufert, quia in terris vult ipse esse caput Ecclesie: in cælo vero alios opitulatores, & seruatores nobis constituit, ad quos in miseris nos confugere iubet.* Negat ergo Papa, Iesum esse Christum.

Hic primum illud quæro, vbinam Papa, aut vllus Catholicorum, seruatores sanctos appellauerit. Deinde illud addo: si asserere, se caput Ecclesie esse sub Christo, vt eius vicarium

& mi-

& ministrum, quod Papa facit, est negare Iesum esse Christum, cur eadem ratione quicumque se Proregem, aut gubernatorem provinciae alicuius esse affirmat, non continuo cesset negare Dominum suum esse Regem?

Denique si ad Sanctos, tanquam opitulatores in tribulatione confugere, est negare Iesum esse Christum; quomodo, quod so, Paulus non negavit Iesum esse Christum, cum ait ad Romanos 15. *Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum Et per caritatem sancti Spiritus, Et adiuuetis me in orationibus pro me ad Deum, Et liberer ab infidelibus, qui sunt in Iudaea?* Quomodo magnus BASILIVS non negavit Iesum esse Christum, cum in oratione de XL. martyribus, ita loquutus est: *Qui aliqua premitur angustia, ad hos confugiat; Quod rursum latatur, hos oret: Ille Et a malis liberetur; Iste Et a rebus in rebus latis?* Omitto ceteros Patres; vereor enim, ne si excutiamus, nullum inueniamus qui non negauerit Iesum esse Christum.

Pergit Illyricus: DANIEL cap. II. *Antichristum plurimum notis insignit. Primum, inquit, faciet quod solet: faciet sicut Papa quod ei libet.*

At S. Daniel cum ait de Antichristo, *faciet quod solet*, significare vult ab Antichristo nullum omnino superiorum agnoscendum, ac ne Deum quidem. Sic enim sequitur: *Et habitabit aduersus omnem Deum.* Itaque Antichristus cum Dei lege, & imperio posthabito, pro arbitrio suo viuet, quod certe Papa non facit, quippe qui Dei lege se constringit, & Christum iudicem & superiorem agnoscit.

Constitetur, inquit Illyricus, id ipsemet dist. 40. si Papa ueniat animas secum in infernum traheret, tamen nemo daret ei dicere quid facis? Et glossa, inquit, Papa est pro ratione summas.

Canon, qui incipit, *Si papa*, non est (vt falsò Illyricus dicit) alicuius Romani Pontificis, sed S. Bonifacii Episcopi Moguntini, Apostoli Germanorum, & Martyris: qui quidem non negat Pontificem summum, si malè vixerit, esse corripiendum atque admonendum ex fraterna caritate; sed negat, posse atque qui ex auctoritate, ac iudicari, cum sit ipse omnium hominum iudex. Qui etiam Bonifacius in iis verbis, quæ canonem illum antecedunt (vt videre est in noua editione decreti) Romanam

manam Ecclesiam disertis verbis CAPVT omnium Ecclesiarum appellat; & à Romani Pontificis incolumitate totius Ecclesie salutem, post Deum, pendere affirmat.

Quæro igitur ab Illyrico, vera sitne S. Bonifacij Germanorum Apostoli sententia an non? Nam si vera non est, cur nobis obiicitur? Si vera est, cur non recipitur? Dicam id ipsum planius: si vera non est ea sententia, non igitur verum est, Pontifici plurimas animas secum ad inferos trahenti non posse dici; quid facis? Si vera est, igitur verè caput est Romanus Pontifex omnium Ecclesiarum, & cunctos iudicaturus, à nemine est iudicandus. Quare desinat Illyricus iam canones allegare, qui nihil ei prodesse possunt. Quod ad glossam attinet, sciat Illyricus, eam vel ab ipso Pontifice, tãquam falsam, esse sublatam in noua editione decreti; vel nunquam in decreto fuisse. Ego certè eam reperire non potui.

Pergit Illyricus: SECVNDO (Daniel) dicit, quod se eleuabit supra Deum. id fecit (Papa) & ex præcedentibus apparet. Item quia vult se audiri plusquam Deum blasphemansq; Vociferatur: Scripturam esse fontem omnium hæresum & schismatum, ambiguam & obscuram, &c.

Atqui oportuerat fideliter Danielis verba referre. Non enim ille ait: Eleuabit se supra Deum, sed eleuabitur aduersus omnem Deum. Et infra: Nec quèquam Deorum curabit, quia aduersum &niuersa consurget. Quæ nota clarissimè demonstrat, Papam nihil habere commune cum Antichristo. Nam Antichristus nullum Deorū curabit; Papa verò vnum verum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, colit. Neque id solū facit, sed etiam (si vobis credimus) tot Deos palam adoratur, quot sunt in cœlis Sancti, in terris imagines, sub terram reliquiæ.

Iam verò quod addis: Papam Vociferari, Scripturam esse fontem hæresum & schismatum. Ego certè in nullius vnquam Papæ scriptis legi, sed Lutheri tui verbum esse audio, Scripturam esse librum hæreticorum. Lutherus præfatione historiae, quæ contigit in Stasfort anno 36. Quod quidem verbum si rectè accipiatur, non video cur meritò reprehendatur. Nam sanctus quoque HILARIUS in libro de Synodis extremo demonstrat, plerasque hæreses ex diuinis literis malè intellectis esse natas. Et TERTULLIANVS in libro de præscriptione

eee

magis

magis audacter: *Nec periclitator*, inquit, *dicere ipsas quoque Scripturas sic esse ex Dei voluntate dispositas, ut hæreticæ materias subministrarent, cum legam; Oportet hæreses esse, quæ sine Scripturis esse non possent.*

Porro ambiguas, & obscurissimas in plerisque locis Scripturas esse; non solum Papa verissimè docet, sed omnes etiam veteres Patres: atque aded ipse Lutherus, vellet nollet id teri coactus est, cum præfatione in Psalmos in hunc modum scripsit: *Nolim ab illo id de me præsumi, quod nullus ad præstare potuit sanctissimorum, & doctissimorum; id est, præteritum in omnibus suo legitimo sensu intelligere & docere. Non est aliquos & eosdem ex parte intellexisse. multa sibi referunt spiritus, quo nos semper discipulos habeat; multa solum ostendit; & alluciat; multa tradit, & afficiat.* Et infra: *Scilicet impudentissima temeritatis eum qui audeat profiteri, quod Scriptura librum à se in omnibus partibus intellectum.* Nam quoque Lutherus in lib. de Conciliis, & Ecclesia pag. 12. *Nonne aperte fatetur, se magno sudore veram, & germanam Scripturæ sententiam quaesivisse? Denique tot Scripturæ versiones, tot interpretationes, tot sectæ diversissimæ apud aduentus, quid aliud clamant, quam Scripturam esse ambiguam, & obscuram?*

TERTIO (Daniel) dicit quod ei (Antichristo) prospiciet, donec finiatur ira Dei. oppressit Papa, & voluit tyrannide, & impietate tum politias plurimas, tum etiam numeras Ecclesias.

Et hoc qua ratione, quo auctore probatis? Potestis necesse, quas politias, quas Ecclesias Pontifex Romanus oppresserit? quid si nos contra demonstramus, huic terræ necesse Antichristi, notam planè contrariam, Papæ convenire? Nam ab eo tempore, quo per vos Papa Antichristus esse cepit, non modò non crevit eius imperium, sed semper magis, ac magis decrevit. LEONIS magni tempore; id est, annis centum quinquaginta antequam Antichristus vestra sententia nasceretur, Papa Romanus pluribus Gentibus præsidebat, quam sese Romani Imperij fines extenderent. Sic enim scribit idem LEO serm. i. de natali Apostolorum: *Per sacram B. Petri sedem caput orbis effecta (Roma) latius præsidet religione diuina, quam dominatione terrena. Quamvis enim multis annis*

Luth. in libro de Conciliis et Ecclia

Victoriis ius imperij tui, terra mariq; protuleris; minus tamen est, quod tibi bellicus labor subdidit, quam quod pax Christiana subrexit. Et PROSPER in libro de ingratis:

Sedes Roma Petri, quæ pastoralis honoris
Facta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.

At postea, Antichristo, (vt vos vultis) regnante, paulatim amisit Romana sedes Africam penè totam, Asiæ maximam partem, Græciam vniuersam. Nostros verò temporibus, quibus vos Antichristum maximè furere vociferamini, tam prosperè illi omnia successerunt, vt magnam Germaniæ partem amiserit, Suetiam, Gothiam, Noruegiam, Daniam vniuersam, bonam Angliæ, Galliæ, Heluetiæ, Poloniæ, Boëmiz, ac Pannoniæ partem. Itaque si prosperè agere, nota est Antichristi; non Papa, qui tot prouinciis exutus est, sed Lutherus, qui prædicatione carnalis libertatis tot populos seduxit, & tam prosperè egit, vt ex priuato Monacho totius Germaniæ Propheta & quasi Papa quidam euaserit, Antichristus meritò dici potest. Sed perge.

*vt Romanus pons apud
fuit regis Antichristi.*

QUARTO (Daniel) dicit eum non curaturum Deum suorum Patrum. Hoc de Papa verè dici, superius in loco Ioannis clarè probauimus. Et nos eodem in loco idipsum clarius reprobauimus. Perge igitur ad alia.

QUINTO, dicit non curaturum amorem mulierum: quod Papa fecit tum præcipiendo suis cælibatum, tum per suas sodomiticas libidines.

Hic omitto dicere de temeritate vestra qua quidlibet pronunciare audetis, parum pensi interim habentes, possint ne probari quæ dicitis, an non possint. Illud non omittam, verba Danielis etiamsi in textibus Græcis ita sonent, vt vos dicitis, tamè ex Hebraico fonte in contrariam planè sententiam à sancto Hieronymo esse translata: sic enim ille vertit; *Et erit in concupiscentiis feminarum.* Et quamuis verba Hebraica *עַשְׂיָהּ בְּזִלְהַמְרָה* solum significant in concupiscentia feminarum, & non habeant vllum verbum adiunctum, quo intelligi possit, vtrum erit aut non erit Antichristus in concupiscentiis feminarum: duæ tamen coniecturæ sunt, quæ versionem S. Hieronymi probabiliorem faciunt.

*vt in concupiscentiis in gratia
traxit hinc.*

VNA, quod constet Antiochum, de quo ad literam Daniel loquitur, & qui Antichristi figuram gerebat, valde addictum amoribus fœminarum fuisse: *Antiochus*, inquit Hieronymus in comment. huius loci, *luxuriosissimus fuisse dicitur, & tantum dedecus per stupra, & corruptelas venisse regni iestatis, ut mimis quoque, & scortis publicè iungeretur, & libidine suam populo prasente compleret.* Quod cum ita sit, quo modo credibile est de tali Rege Danielem dicturum fuisse, concupiscentiis fœminarum non erit?

ALTEA coniectura est, quod cum Antichristus Iudæi Messias futurus sit, & Iudæi præter cetera bona, vxorum multitudinem à Messia suo expectent; non est vlllo modo probabile, Antichristum aut imperatorem, aut laudatum celebratum.

Addo postremò, quod si nota est Antichristi cœlibetum indicere sacerdotibus; non solum Papa, sed omnes veteres Patres, & ipsi etiam Apostoli, Antichristi quidam erunt. Nam (vt cetera prætermittam quæ suo loco adferentur) audi quod dicant Patres Concilij II. Carthaginensis, can. 2. *Omnia placet, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel qui Sacramenta contrahant, pudicitia custodes etiam ab vxoribus se abstineant; ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruari iussit, nos quoque custodiamus.* Sed perge.

SEXTO dicit (Daniel) quod colet Deum Maozim, & auro, & argento, quod fecit, dum totam pietatem in excolat, ut multa, magnaque, templa splendide extructa, omnique preciosis ornamentis niteant, cantuque, reboent.

De Deo Maozim supra multa dicta sunt, vbi ostendimus, Deum Maozim, aut ipsum Antichristum esse, aut ipsum Diabolum, quem occultè Antichristus colet. Sed videtur mihi noster Illyricus Iesum Christum facere Deum Maozim: que sanè intolerabilis blasphemia est. Nam templa omnia, que splendide extruuntur, & auro, atque argento à Romanis Pontificibus exornantur, Christo Deo sacrari, ac dicari nemo est qui nesciat. Igitur, si qui eiusmodi templis colitur, is est Deus Maozim, quis non videt, Christum ipsum esse Deum Maozim? Neque verò templorum extructio atque ornatus, ab anno 666. cœpit, quo anno aduersarij Antichristum apparuisse volunt; sed ante hoc tempus annis fermè trecentis.

Audi

Audi EVSEBIUM ex versione Ruffini lib. 9. historiae Ecclesiasticae cap. 10. *Ex quo aderat cunctis velut diuino munere infusa latitia, maxime videntibus ea loca, quae paulo ante impiis tyrannorum machinis fuerant destructa, rediuisa constructione clariora, & celsiora consurgere, templaque excelsa pro humilibus conuenticulis eleuari.* Audi CYRILLUM Hierosolymitanum catechesi 14. *Isti qui nunc sunt Reges, pietatis ergo, argento induentes & auro sanctam hanc Ecclesiam Resurrectionis, in qua nunc sumus, extruxerunt, & argenteis monumentis splendidam effecerunt.*

Vide praeterea, si libet, de templorum Christianorum magnificentia, & splendore sacrorum vasorum Ecclesiae, Eusebium lib. 3. & 4. de vita Constantini, Gregorium Nyssenum in oratione de sancto Martyre Theodoro, Gregorium Nazianzenum orat. 1. in Iulianum, Chrysofomum homil. 66. ad populum Antiochenum, Cyrillum Alexandrinum libro de recta fide ad Reginas, Damalum in vita sancti Syluestri, Ambrosium lib. 2. de officiis, cap. 21. Hieronymum in comment. cap. 8. Zachariae, Augustinum in Psalm. 113. Paulinum Natali tertio sancti Felicis, Prudentium in hymno de sancto Laurentio, & Procopium in libro de aedificiis Iustiniani. Hi certe omnes ante tempora Antichristi floruerunt, & tamen ea testantur fuisse sua quisque aetate aedificia, & ornamenta templorum Christianorum; vt ea quae nunc cernimus, cum illis nullo modo comparari possint.

SEPTIMO dicit Daniel fore, vt Antichristus ditet suos socios; id Papa fecit.

Scilicet valde ditauit Ioannem Eckium, Ioannem Cochlaeum, Ioannem Roffensem, Latomum, Driedonem, Tapperum, Petrum à Soro, & alios tam multos doctissimos viros; qui cum dies & noctes laborarent vt vestros furores comprimerent, ne obolum quidem vnquam à Romano Pontifice acceperunt: quanquam neque ipsi mercedem ab homine expecebant, qui pro Dei gloria potissimum laborabant. Quod si Romanus Pontifex opulenta sacerdotia Cardinalibus & Episcopis attribuit, non tam ipse eos ditare censendus est, quam fidelium pietas, quae eiusmodi prouentus Ecclesiis donauit.

Pergit Illyricus: Paulus 2. Thess. 2. quinq; notas Antichristi praeter praedictas ponit. PRIMA, quod in templo Dei sedebit.

Hoc facit Papa, se Christi Vicarium fingendo, & in consecutus hominum regnando. Si enim se Christi hostem profiteretur, & Mahometes, esset extra Ecclesiam.

Sed Paulus, Illyrice, non solum ait, Antichristum se siturum in templo Dei (omnis enim Episcopus sedet in templo Dei) sed explicat modum quo ille in templo Dei se siturus est, dicens: *Ostendens se ipsum omni Dei Deos, Papa vero, se vicarium Dei se facit, ac per hoc non Deum. Nec enim vicarius Dei, Deus esse potest, nisi fingas Deos minores, & Deos maiores. Deinde quæro abs te, si Papa non est extra Ecclesiam, ut tu hoc loco dicis; ac proinde est intra Ecclesiam: vobis, quæso, tu es cum tuis? nonne extra Ecclesiam? Ecclesia enim una est, & in illa sedet Papa; Vos igitur qui in illa non estis, in illa estis. Sed audiamus cetera.*

SECUNDA, quod ait, iam mysterium agi: id opinor esse operari, quod Episcopus Romanus, paulò post cepit caput effere supra alios.

Nimirum id est, quod ego supra breuiter annotavi, secutus Nicolaum Sanderum, qui antea id ipsum viderat, & descriperat, vobis S. Petrum Antichristum esse; Simonem vero Magum, aut Neronem, Christum. Paulus enim non ait, mysterium iniquitatis paulò post operabitur, sed iam operari. Quare si hoc mysterium ad Romanum Pontificem pertinet, ad S. Petrum pertineat necesse est: & si B. Petrus, quod hoc animus cogitare, & manus trepidat scribere, Antichristus fuit; quis non videat Simonem, & Neronem S. Petri hostes Christum & Deum fuisse? Sed habeas tibi eiusmodi Deos & Christos, nec enim inuidemus. Pergit.

TERTIA, quod dicit, Antichristum venturum cum signis mendacibus: quod Papa, teste experientia, fecit.

QUARTA, quod mittet Deus efficaciam illusionis: quod de Papatu manifestè accidit. Omnia enim longè firmiter credidimus Papa, quàm Deo.

De miraculis Antichristi supra differuimus cap. 15. & mendacium est impudentissimum, quod de experientia Illyricus dicit; nam Pontifices nec vera, nec falsa vlla miracula fecerunt, neque hoc seculo, nec superiore, quibus tamè Antichristum maximè regnare dicunt. Quod verò addit de efficaciam illusionis, nemo non videt, quàm facilè in aduersarios retorquetur.

queatur. Quæ enim maior efficacia illusionis fingi potest, quam vt inueniantur hoc tempore qui malint duobus aut tribus apostatis fidem habere; quam Ecclesiæ vniuersæ, omnibus Conciliis, & omnibus Patribus, qui præter doctrinam admirabilem, & vitæ sanctitatem eximiam, signis etiam & miraculis plurimis, & maximis claruerunt?

Iam verò quod ex Ambrosio, vt **QVINTAM** notam explicet, adfert Illyricus, supra est refutatum in secunda demonstratione, qua probauimus Antichristum nondum venisse.

Addit postremò Illyricus quædam ex epistola ad Timotheum. 1. *Timoth. 4. postremis temporibus discedent quidam à fide. Papa negat esse aliam fidem præter historicam. Attendent spiritibus impostoribus: Papa omnia visionibus spirituum, & animarum probat. Prohibebunt coniugium, & ciborum & sum: horum & irumq; de Papa verissimum & notissimum est.*

Sed, bone vir, Papa vnã esse fidem à Paulo didicit; tu videris, vnde præter vnã fidem aliam didiceris: *Vnus Deus,* inquit Apostolus ad Ephes. 4. *Vna fides, & vnus baptisma.* Nec istam vnã fidem Paulus vnquam definiuit, esse fiduciam innitentem promissioni & verbo Dei; vt vos definitis Cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 262. Sed ait ad Romanos cap. 10. *Hoc est verbum fidei quod predicamus, quia si confitearis in ore, tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quod Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris.* Et ad Hebr. cap. 11. dicit: *Fide credimus aptat a esse secula verbo Dei.*

Quis autem nescit, ad sacram historiam pertinere, & Christum à mortuis surrexisse, & secula verbo Dei esse aptata? Nec tamen nos istam vnã, solam, & veram fidem; qua certissime credimus, quidquid Deus per Apostolos & Prophetas reuelare dignatus est, fidem historicam, sed fidem Catholicam nominamus. Vobis enim relinquimus vocũ nouitates.

Quod addis, Papam omnia probare visionibus spirituum & animarum, nescio quis tibi spiritus reuelauerit. Nos enim ad ea confirmanda, quæ ad statum animarum pertinent, interdum aliquid ex animarum apparitionibus, à probatis ac vetustis auctoribus scriptis, adferimus. Quale est illud quod scribit Eusebius de apparitione sanctæ Potamienæ, lib. 6. hist. Eccles. cap. 5. & illud quod refert D. Augustinus, de apparitione S. Felicis Nolani, libro de cura pro mortuis, capite 16.

Ad alia verò confirmanda dogmata, nescio quis vnquam Catholicorum visiones animarum attulerit. Sed nō est hoc pium vestrum mendacium.

Quod vltimo loco adfers de prohibitione ciborum, & coniugij, satis perspicuè refellitur ab AVGVSTINO lib. 30. contra Faustum, cap. 6. vbi sic ait: *Si ad virginitatem sic hortamini, quemadmodum hortatur Apostolica doctrina; Qui de nuptum bene facit, & qui nō dat nuptum melius facit: Veritas esse nuptias diceretis, sed meliorem virginitatem, sicut facit Ecclesia, quæ verè Christi est Ecclesia; non vos Spiritus sanctus ita prænunderet, dicēs, prohibentes nubere. Ille enim prohibet, qui hoc malum esse dicit, nō qui huic bono aliud melius anteponeat.* Et infra: *Videtis ergo multum interesse inter hortantes ad virginitatem, bono minori bonum amplius præferendo: & prohibentes nubere, concubitum propagationis, qui solus propriè nuptialis est, vehementius accusando: Multum interesse inter abstinentes à cibis propter sacram significationem, vel propter corporis castigationem; & abstinentes à cibis, quos Deus creauit, dicendo, quod eos Deus non creauit. Proinde illa doctrina est Prophetarum, & Apostolorum, hæc demoniorum mēdaci loquorum.* Hæc Augustinus prole & pro nobis. Nec est opus aliquid addere.

Concludit Illyricus: *Constat ergo ex hisce signis, præcipue se illum ipsum verum Antichristum, de quo Scriptura vaticinata sunt.*

Sed aptius fortasse conclusisset hoc modo; constat ergo ex hisce mendacijs, Illyricum esse vnum ex præcursoribus illius, quem impudentem ore futurum esse S. Daniel multò ante prædixit.

CAPVT XXII.

Refelluntur ineptiæ Tilemanni.

TILEMANNVS Heshusius in libro quem inscripsit de sexcentis erroribus Pontificiorum, cum debuisset inscribere, de sexcentis mendacijs Lutherianorum, proprium titulum de Antichristo fecit; is est 33. titulus, & complectitur errores quatuor. Sicut ait.

PRIMO,